

VENDIM
Nr.11, datë 6.4.2010

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar	i	Gjykatës Kushtetuese
Fehmi Abdiu	Anëtar	i	“ “
Kujtim Puto	Anëtar	i	“ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar	i	“ “
Petrit Plloçi	Anëtar	i	“ “
Vitore Tusha	Anëtare	e	“ “
Sokol Berberi	Anëtar	i	“ “
Admir Thanza	Anëtar	i	“ “
Sokol Sadushi	Anëtar	i	“ “

me sekretare Blerina Çinari, në datën 17.12.2009, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.34/21 Akti, që i përket:

KËRKUES: Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë, përfaqësuar nga z.Ardian Dvorani dhe z.Amarildo Laçi, me autorizim.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga z. Lulzim Lelçaj, me autorizim.

Këshilli i Ministrave, përfaqësuar nga znj.Marsida Xhaferllari, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i pikës 1 dhe 2 të nenit 2, nenit 3, 4 dhe 6 të ligjit nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”, përsa përfshijnë në fushën e zbatimit të tyre funksionarët publikë vijues: gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, Kryetari i Gjykatës së Shkallës së Parë dhe Kryetari i Gjykatës së Apelit.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 6, 7, 42, 81/2/a, 116/1, 122, 124, 131/a, 134/1/f, 135, 138, 144, 145/1 dhe 145/3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 45 dhe 49/2 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Sadushi, përfaqësuesit e Unionit të Gjyqtarëve të Shqipërisë, përfaqësuesit e subjektit të interesuar, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë dhe Këshilli i Ministrave, si dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kuvendi i Republikës së Shqipërisë (këtu e në vijim “Kuvendi”) ka miratuar ligjin nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”. Objekti i këtij ligji është rregullimi i shërbimit të transportit për një kategori të caktuar funksionarësh publikë dhe nëpunësish civilë të administratës së lartë. Sipas neneve 2, 3, 4 dhe 6, të lexuara së bashku me lidhjet 1, dhe 2, bashkëngjitur ligjit, rezulton se subjekte të këtij ligji janë edhe gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, Kryetari i Gjykatës së Shkallës së Parë dhe Kryetari i Gjykatës së Apelit. Ligji u ka ndërprerë këtyre funksionarëve të lartë shërbimin e transportit me automjete, shërbim që përballohej nga të ardhurat publike përmes buxheteve të institucioneve përkatëse dhe u ka caktuar një përfitim financiar mujor në shumën 35 000 lekë, për përmbushjen e detyrave të tyre funksionale.

2. **Kërkuesi**, Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë (këtu e në vijim “Unioni”), ka pretenduar se dispozitat ligjore të kundërshtuara janë antikushtetuese, duke argumentuar se:

2.1 Dispozitat e ligjit, objekt shqyrtimi, që parashikojnë kufizimin ose heqjen e përfitimeve aktuale për shërbimin e transportit që u ofrohej gjyqtarëve nga shteti janë në papajtueshmëri me nenin 138 të Kushtetutës.

2.2 Përfitimi i një shërbimi të tillë, ndërsa përbën garanci për gjyqtarin dhe unifikon kuadrin ligjor mbi statusin e tyre, përbën dhe një detyrim për pushtetin legjislativ dhe ekzekutiv, për të mos e cenuar. Duke hequr këtë lloj shërbimi, të cilin këto kategori funksionarësh e gëzonin për shkak të statusit të tyre, ligji ka cenuar parimin e sigurisë juridike, në komponentin e të drejtave të fituara dhe pritshmërisë së ligjshme, mbrojtur nga neni 4 i Kushtetutës.

2.3 Shërbimi i transportit, pavarësisht se nuk është parashikuar shprehimisht në ndonjë normë konkrete, është gëzuar për një kohë të gjatë nga këta funksionarë të lartë të gjyqësorit, duke u përballuar rregullisht nga buxheti i institucioneve përkatëse; në kundërshtim me parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve, sanksionuar nga neni 7 i Kushtetutës, si dhe me standardin kushtetues të administrimit të buxhetit nga vetë gjykatat, parashikuar nga neni 144 i saj, ligji cenon në mënyrë të drejtpërdrejtë pavarësinë organizative dhe financiare të gjykatave.

2.4 Ligji, objekt shqyrtimi, cenon pavarësinë e Gjykatës Kushtetuese, e cila sipas dispozitave të Kushtetutës gëzon cilësinë e një gjykate që organizohet në mënyrë të pavarur për ushtrimin e juridiksionit të gjykimit kushtetues. Duke qenë e tillë, nenet 138 dhe 144 si dispozita kushtetuese, garantuese të pavarësisë së gjykatave, gjejnë zbatim edhe për Gjykatën Kushtetuese.

2.5 Ligji i miratuar me shumicë të zakonshme, duke parashikuar rregulla që modifikojnë rrethin e të drejtave e detyrimeve e të statusit aktual të gjyqtarëve të sipërpërmendur, të cilat kanë rregullimin e tyre në Kushtetutë dhe në ligjet organike, vjen në kundërshtim me nenet 4, 6 e 81, pika 2 të Kushtetutës si dhe, me konceptet bazë të parimit të kushtetutshmërisë e të ligjshmërisë.

3. **Subjekti i interesuar**, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, duke argumentuar se:

3.1 Kërkuesi, në cilësinë e një organizate jofitimprurëse, mund të legjitimohet në një gjykim kushtetues vetëm për të mbrojtur interesat profesionale, intelektuale, etike, shoqërore dhe materiale të gjyqtarëve, për arsye se nuk është pajisur me ndonjë kompetencë kushtetuese apo ligjore që të ndikojë në forcimin e pavarësisë së pushtetit gjyqësor apo në përsosjen dhe konsolidimin e pozitës së balancuar të këtij pushteti në raport me pushtetin ekzekutiv apo ligjvënës.

3.2 Mungesa e legjitimitetit të kërkuesit qëndron edhe në drejtim të kërkesës për shpalljen si antikushtetuese të dispozitave ligjore që kanë lidhje me Gjykatën Kushtetuese dhe me Gjykatën e Lartë, për shkak se këto dy institucione kushtetuese kanë rregullim ligjor të posaçëm dhe të ndryshëm nga ai i gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit;

3.3 Gjyqtarët as *de jure*, dhe as *de facto* nuk i kanë pasur dhe as nuk i përfitojnë privilegje të tilla, sepse nuk ka pasur një rregullim ligjor që të normonte transportin e funksionarëve publikë apo nëpunësve civilë, me përjashtim të deputetëve.

4. **Subjekti i interesuar**, Këshilli i Ministrave, ka parashtruar se:

4.1 Kërkuesi nuk legjitimohet sa i përket mbrojtjes së interesave të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë dhe të Gjykatës Kushtetuese, pasi nuk provon që në përbërje të shoqatës të ketë edhe gjyqtarë të këtyre gjykatave. Gjykata Kushtetuese si organ që qëndron jashtë tri pushteteve dhe që nuk kryen funksione të mirëfillta gjyqësore, nuk mund të përfshihet në fushën e veprimtarisë së kërkuesit.

4.2 Përfitimet që merr në mbrojtje kërkuesi janë të parregulluara me ligj. Këto garanci dhe përfitime duhet detyrimisht të jenë të lidhura me ushtrimin e funksionit të gjyqtarit, dhe jo me interesin privat individual që mund të rezultojë nga këto garanci.

4.3 Argumenti i kërkuesit në lidhje me antikushtetutshmërinë e ligjit, meqenëse është miratuar me shumicë të thjeshtë, nuk qëndron, sepse shpenzimet për transportin nuk janë pjesë e statusit të gjyqësorit.

II

A. Lidhur me pretendimin e subjekteve të interesuara për mungesën e legjitimitetit të kërkuarit

5. Çështjen e legjitimitetit të kërkuarit (*locus standi*) Gjykata Kushtetuese (këtu e në vijim “Gjykata”) e vlerëson si një ndër aspektet kryesore që lidhen me inicimin e një procesi kushtetues. Në gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, subjektet iniciuese, që parashikohen në nenin 134, pika 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë kanë detyrimin për të provuar lidhjen e domosdoshme që duhet të ekzistojë ndërmjet veprimtarisë ligjore që ato kryejnë dhe çështjes kushtetuese të ngritur. Shoqatat, në cilësinë e “*organizatave të tjera*”, janë të specifikuar në nenin 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si një ndër subjektet që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në kuptimin kushtetues dhe ligjor, shoqatat paraqiten si bashkime vullnetare të shtetasve mbi bazën e ideve, bindjeve, pikëpamjeve e interesave të përbashkëta (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.35, datë 10.10.2007*).

6. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae* në kuptim të rregullimit të parashikuar nga neni 134, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës dhe neni 49, pika 2, i ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Unioni është një subjekt juridik i regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimin nr.2171, datë 4.2.2008. Në statutin e shoqatës, neni 1, parashikohet: “*Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë është një organizatë jofitimprurëse, vullnetare, e pavarur, profesionale, e cila bashkon gjyqtarë shqiptarë dhe kontribuon në mbrojtjen e interesave të tyre profesionale, shoqërore, intelektuale, materiale, si dhe në forcimin e një imazhi publik pozitiv për gjykatat shqiptare*”. Siç rezulton edhe nga vendimi për regjistrimin si person juridik, anëtarët e shoqatës janë gjyqtarë të të gjitha shkallëve të gjyqësorit të juridiksionit të zakonshëm. Neni 8 i statudit parashikon se “*...duke bashkuar gjyqtarët, shoqata ka për qëllim të ndihmojë në mbrojtjen e interesave të tyre ... materiale; të forcojë pavarësinë e pushtetit gjyqësor, si dhe të përsosë dhe konsolidojë pozitën e balancuar të pushtetit gjyqësor në raport me pushtetin legjislativ dhe atë ekzekutiv*”. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë përfshihet në rrethin e subjekteve të përcaktuara në nenin 134, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, pasi është krijuar si shoqatë dhe gëzon personalitet juridik në përputhje me kërkesat e ligjit.

7. Kërkuari legjitimohet *ratione temporis*, pasi kërkesa është regjistruar brenda afatit 3-vjeçar të përcaktuar nga neni 50 i ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

8. Kërkuari ka iniciuar një gjykim të kontrollit abstrakt dhe, sipas kërkesave të nenit 134, pika 2, të Kushtetutës, për t’u legjitimuar *ratione materiae* ka detyrimin të provojë interesin e tij në lidhje me çështjen, lidhjen e domosdoshme që ekziston ndërmjet misionit që ka dhe marrëdhënies juridike të cenuar nga dispozitat përkatëse të ligjit nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”. Sipas statudit rezulton se “*misioni i Unionit ka në fokus të veprimtarisë së tij mbrojtjen e interesave profesionale dhe materiale të gjyqtarëve, në funksion të garantimit të pavarësisë së pushtetit gjyqësor*”. Për t’u legjitimuar Gjykata vlerëson se nuk është e nevojshme që Unioni të provojë se përfaqëson të gjithë gjyqtarët, pasi në kuptim të nenit 134 të Kushtetutës, që përcakton rrethin e subjekteve që legjitimohen të vënë në lëvizje një gjykim kushtetues, një kërkesë e tillë nuk përbën kusht për legjitimitetin (*shih më gjerë vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.31, datë 2.12.2009*).

9. Gjykata çmon se edhe pretendimi i subjekteve të interesuara për moslegjitimitetin e Unionit për të mbrojtur interesat e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë është i pabazuar, për shkak të misionit të kërkuarit që konsiston në mbrojtjen e pavarësisë së gjyqtarëve dhe të gjykatave në tërësi, pjesë e të cilave janë dhe gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, që ushtrojnë detyrën e tyre të caktuar nga Kushtetuta dhe ligji. Në lidhje me pretendimin e subjekteve të interesuara se kërkuari nuk legjitimohet të iniciojë një gjykim në mbrojtje të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, Gjykata vlerëson të nevojshme të marrë në analizë rolin dhe pozitën e Gjykatës Kushtetuese në raport me pushtetin gjyqësor.

10. Gjykata thekson se, në kuptim të Kushtetutës dhe të legjislacionit, gjykatat që janë ngarkuar për të zbatuar drejtësi në Republikën e Shqipërisë iu përkasin disa juridiksioneve gjyqësore. Kështu, Gjykata Kushtetuese është autoriteti i ngarkuar me ushtrimin e kontrollit gjyqësor kushtetues, ndërsa Gjykata e Lartë, gjykatat e apelit dhe gjykatat e shkallëve të para përbëjnë sistemin e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në bazë të nenit 135, pika 2, të Kushtetutës, Kuvendi ka krijuar me ligj gjykata për fusha të veçanta. Me ligjin nr.9110, datë 24.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave për krime të rënda” janë organizuar dhe funksionojnë gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit për krime të rënda. Neni 7 i ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, ka parashikuar krijimin e gjykatave administrative. Gjithashtu, në ligjin nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, tashmë të shfuqizuar, kanë qenë të parashikuara edhe gjykatat ushtarake të shkallës së parë dhe të apelit, të cilat pas riorganizimit të gjyqësorit të zakonshëm, kanë kaluar si seksione të posaçme pranë tij.

11. Subjektet e interesuara pretendojnë se Gjykata Kushtetuese nuk përfshihet në listën e gjykatave, që mund të mbrohet në këtë gjykim kushtetues nga Unioni, pasi ekzistenca, organizimi dhe funksionimi i saj është parashikuar në pjesën e tetë të Kushtetutës, dhe jo në pjesën e nëntë, që ka parashikuar gjyqësorin. Gjykata thekson se, pavarësisht nga mosparashikimi në Kushtetutë i Gjykatës Kushtetuese në pjesën ku janë vendosur “Gjykatat”, ky nuk është argument i mjaftueshëm për të konkluduar se ky autoritet kushtetues nuk është gjykatë. Ekzistenca e dy pjesëve të dallueshme në Kushtetutë: Pjesa VIII - “Gjykata Kushtetuese” dhe Pjesa IX – “Gjykatat”, nuk mohon faktin që Gjykata Kushtetuese, e cila është ngarkuar të ushtrojë kontrollin gjyqësor kushtetues, është gjykatë, por përkundrazi thekson statusin e saj të posaçëm në krahasim me gjykatat e tjera, qëllimin dhe veçoritë e saj. Është vetë Kushtetuta që, nëpërmjet kompetencave me të cilat ka pajisur organin që realizon drejtësinë kushtetuese, e ka njohur atë si gjykatë.

12. Qëllimi i Gjykatës Kushtetuese është garantimi i respektimit të Kushtetutës, interpretimi përfundimtar dhe sigurimi i epërsisë së saj në sistemin ligjor, nëpërmjet dhënies së drejtësisë kushtetuese. Ushtrimi i këtyre funksioneve nga Gjykata Kushtetuese, të cilat parashikohen në nenet 124, 131 dhe 132 të Kushtetutës dhe në dispozitat e ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, nuk kanë dallim nga funksionet që kryen një gjykatë. Kështu, neni 131 i Kushtetutës parashikon kompetencat bazë të Gjykatës Kushtetuese, në drejtim të ushtrimit të gjykimit abstrakt dhe konkret të normës juridike. Në rastet kur Gjykata vendos papajtueshmërinë e normës juridike me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare, norma konsiderohet e fshirë nga sistemi juridik në momentin e hyrjes në fuqi të vendimit. Ky rregullim, i parashikuar në nenin 132 të Kushtetutës, i jep vendimeve të Gjykatës Kushtetuese fuqi detyruese të përgjithshme dhe përfundimtare.

13. Gjykata çmon se shkronja “f” e nenit 131 të Kushtetutës, që parashikon një nga kompetencat e Gjykatës Kushtetuese, përbën, në të njëjtën kohë, edhe pikëtakimin kryesor të veprimtarisë së saj me gjykatat e juridiksioneve të tjera. Sipas kësaj dispozite, “Gjykata Kushtetuese vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave”. Kjo dispozitë e Kushtetutës i jep të drejtë Gjykatës të kontrollojë vendimet e të gjitha gjykatave të sistemit të zakonshëm. Pra, përsa i përket mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit “*për një proces të rregullt ligjor*”, Kushtetuta e vendos Gjykatën Kushtetuese si trupën më të lartë të kontrollit në hierarkinë e gjykatave në Republikën e Shqipërisë.

14. Gjykata thekson se lidhja ndërmjet këtyre dy gjykatave, të dallueshme nga pikëpamja juridiksionale, përcaktohet qartë si në procedurat e gjykimit incidental, që parashikon neni 145 i Kushtetutës, ashtu dhe në rastet kur vendimet gjyqësore të çdo shkalle, të cilat shfuqizohen si antikushtetuese i dërgohen për rishqyrtim gjykatës (neni 77 i ligjit organik të Gjykatës Kushtetuese). Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës është i tillë që u imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as gjykatat, fuqinë e tyre detyruese (*shih vendimin nr.14, datë 17.3.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Kushtetuta dhe ligji nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e

Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” përcaktojnë procedurat e formimit, bazat dhe garancitë e ushtrimit të kompetencave të Gjykatës Kushtetuese, si edhe statusin e gjyqtarëve të saj. Emërtimi “gjykatë” i organit të drejtësisë kushtetuese, që ka si mision të tij ushtrimin e kontrollit gjyqësor kushtetues, është dhënë *expressis verbis* nga vetë Kushtetuta. Nga kjo pikëpamje, Gjykata nënvizon se ky institucion i pushtetit shtetëror, i cili është quajtur “gjykatë” nga vetë Kushtetuta, nuk mund të konsiderohet nga subjektet e interesuara si një institucion jogjyqësor. Gjithashtu, si në Kushtetutë, edhe në ligjin organik të Gjykatës Kushtetuese, anëtarët e saj emërtohen “gjyqtarë”, ndërsa veprimtaria e saj quhet “gjykim”. Paga e gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese përlllogaritet në referencë me pagën e Kryetarit të Gjykatës së Lartë dhe ai ka të njëjtat papajtueshmëri në ushtrimin e detyrës, sikundër edhe çdo gjyqtar i juridiksioneve të tjera.

16. Procedura e pranimit të ankesave dhe kërkesave, si dhe e gjykimit të tyre nga Gjykata Kushtetuese është shumë e ngjashme dhe, sipas rastit, edhe e njëjtë me procedurën e zbatuar në gjykimin e zakonshëm. Sipas nenit 1, pika 2, të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë,” për çështje “... që lidhen me procedura që nuk rregullohen nga ky ligj, Gjykata Kushtetuese merr parasysh edhe dispozitat ligjore që rregullojnë procedurat e tjera, duke marrë në konsideratë natyrën ligjore të çështjes”. Vullneti i Gjykatës Kushtetuese, sikundër edhe ai i çdo gjykate, të cilitdo juridiksion, shprehet vetëm përmes vendimeve, të cilët në aspektin e teknikës dhe formës së përdorur, janë identike ndërmjet tyre. Këto vendime janë përfundimtare dhe kanë fuqi detyruese të përgjithshme.

17. Gjykata thekson se shfuqizimi që Gjykata Kushtetuese i bën vendimeve të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm është në ushtrim të funksioneve të saj gjyqësore. Kjo kompetencë, të cilën Gjykata e gëzon në bazë të rregullimit të parashikuar nga nenet 42 dhe 131, shkronja “f”, të Kushtetutës është në funksion jo vetëm të rregullit të njohur se “vendimi i një gjykate mund të priset vetëm nga një gjykatë tjetër,” por edhe të faktit se subjektet e interesuara, duke u paraqitur para saj për të parashtruar pretendimet e tyre, e kanë njohur dhe pranuar atë si një gjykatë. Edhe nga referimi në aktet ndërkombëtare, Gjykata vlerëson se rekomandimi që bëhet mbi pavarësinë, eficiencën dhe rolin e gjyqtarëve “është i zbatueshëm për të gjithë personat që ushtrojnë funksione gjyqësore, ku përfshihen ata që trajtojnë çështje kushtetuese, penale, civile, tregtare dhe administrative”(shih rekomandimin nr. R(94) të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës “Mbi pavarësinë, eficiencën, dhe rolin e gjyqtarëve).

18. Karakteristikat e sipërpërmendura të Gjykatës Kushtetuese si organ i pushtetit shtetëror, por edhe të tjera të parashikuara nga Kushtetuta dhe ligji i saj organik, si p.sh. detyrueshmëria e arsyetimit të vendimeve, gjykimi i pavarur dhe i paanshëm, numri i kufizuar i subjekteve që legjitimohen ta vënë atë në lëvizje, garancitë e njëjta në lidhje me shkarkimin e gjyqtarit kushtetues dhe të gjyqtarit të Gjykatës së Lartë, etj., konfirmojnë se ajo është një gjykatë, por një gjykatë *sui generis*, e cila administron drejtësinë kushtetuese.

19. Bazuar në arsyetimin e mësipërm, Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione materiae* edhe përse u përket pretendimeve të tij në mbrojtje të pavarësisë së Gjykatës Kushtetuese.

III

B. Lidhur me pretendimin mbi cenimin e parimit të pavarësisë së pushtetit gjyqësor dhe të ndarjes së pushteteve

20. Pretendimi kryesor i kërkuesit lidhet me cenimin që ligjvënësi i ka bërë standardit kushtetues të administrimit të buxhetit të gjykatave, parashikuar nga neni 144 i Kushtetutës, nëpërmjet heqjes së shërbimit të transportit, si dhe reduktimit të strukturës së punonjësve të administratës për gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, gjyqtarët e Gjykatës së Lartë dhe kryetarët e gjykatave të shkallës së parë dhe të gjykatave të apelit.

21. Gjykata thekson se neni 7 i Kushtetutës, që parashikon se sistemi i qeverisjes në Republikën e Shqipërisë bazohet në ndarjen dhe balancimin ndërmjet pushteteve ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor, nuk i njeh epërsi një pushteti ose organi kushtetues në raport me pushtetet e tjera të shtetit. Ndonëse renditen njëri pas tjetrit, tri pushtetet e përmendura, nuk qëndrojnë në varësi hierarkike nga njëri-tjetri, dhe as nuk dominojnë apo u nënshtrohen ndikimeve reciproke *extra-ligjore*.

Demokracia kushtetuese e vendosur me këtë Kushtetutë, bazohet në shtetin e së drejtës, parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve dhe respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Kuvendi është njëri nga organet e autoritetit të shtetit dhe për pasojë, kompetencat dhe sfera e veprimtarisë së tij është përcaktuar shprehimisht në Kushtetutë dhe në ligje (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 12, datë 20.5.2008*).

22. Gjykata ka konfirmuar në jurisprudencën e saj se gjykatat kanë të drejtën ekskluzive për dhënien e drejtësisë. Asnjë institucion tjetër shtetëror apo zyrtar publik, përveç gjykatave të pavarura, nuk mund ta ushtrojë këtë funksion. Ky funksion i gjykatave përcakton vendin e gjyqësorit në sistemin e institucioneve të pushtetit shtetëror dhe statusin e gjyqtarëve (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.11, datë 2.4.2008*). Pavarësia dhe kompetenca e gjyqësorit si një i tërë janë të pandara nga pavarësia e gjyqtarit si individ dhe e gjykatës si institucion. Në nenin 145 të Kushtetutës deklarohet se gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve. Roli i gjyqtarit dhe gjykatave është që, ndërsa ushtrojnë funksionin e drejtësisë, ata duhet të sigurojnë zbatimin e normave kushtetuese dhe të akteve të tjera ligjore për të garantuar shtetin e së drejtës dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut. Në funksion të rregullimit kushtetues, të parashikuar në nenin 145, pika 1, që njeh pavarësinë e gjyqtarëve dhe nënshttrimin e tyre vetëm ndaj Kushtetutës dhe ligjeve, pika 3 e kësaj dispozite, në të njëjtën kohë, ka sanksionuar një tjetër rregullim, që ndalon ndërhyrjen në veprimtarinë e gjykatave dhe të gjyqtarëve. Një formulim i tillë është i lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me veprimtarinë e dhënies së drejtësisë nga gjykatat dhe gjyqtarët. Nga ana tjetër, duke pasur parasysh përmbajtjen e neneve 7, 42, 144 dhe 145 të Kushtetutës, Gjykata çmon se edhe roli i administratës gjyqësore nuk mund të ndahet nga funksioni i dhënies së drejtësisë dhe përbën një element të rëndësishëm të pavarësisë organizative të pushtetit gjyqësor (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.19, datë 3.5.2007*).

23. Në vlerësimin e Gjykatës, pavarësia e gjyqësorit kuptohet si *pavarësi substanciale*, që do të thotë “liri e gjykatave për të dhënë vendime, të cilat nuk bazohen në interesat e ndonjë dege tjetër të pushtetit”; *pavarësi strukturale* që lidhet me parashikimin në Kushtetutë apo në ligj të ekzistencës së institucionit, të mënyrës së formimit të përbërjes së tij; *pavarësi organizative* që përfshin strukturimin e brendshëm administrativ të gjykatave; *pavarësi financiare*, që nënkupton autonomi në hartimin e buxhetit nga vetë institucioni dhe miratimin nga legjislativi, si një zë i veçantë i buxhetit të shtetit, fonde të përshtatshme e të mjaftueshme për të realizuar qëllimin dhe detyrat e institucionit e sovranitet në lidhje me administrimin e fondeve të akorduara; si dhe *pavarësi personale*, që kërkon emërim në bazë të kriterëve objektive, imunitet, garanci ekonomike, garanci për karrierën, sistem të transferimit dhe një sistem disiplinor.

24. Me qëllim dhënien përgjigje të pretendimeve të palëve në këtë gjykim kushtetues, Gjykata vlerëson se duhet interpretuar neni 144 i Kushtetutës, sipas të cilit, “*Gjykatat kanë buxhet të veçantë të cilin e administrojnë vetë.*” Pushteti gjyqësor është i ndarë dhe i balancuar me dy pushtetet e tjera. Pushteti legjislativ dhe ai ekzekutiv janë të pajisur me buxhetin e tyre, i cili është i përshtatshëm për realizimin e funksioneve kushtetuese. Pavarësisht se Kushtetuta miratimin e buxhetit të gjyqësorit e ka lënë në pushtetin e ekzekutivit dhe të legjislativit, mënyrën e administrimit të këtij buxheti e ka ngritur në një standard kushtetues, duke ia njohur vetë gjyqësorit. Gjykata thekson se nuk mund të ndërtohen gjykata të pavarura pa pajisur gjyqësorin me të gjitha garancitë kushtetuese që mund t’i shërbejnë atij për të pasur një pavarësi të qartë financiare, veçanërisht nga ekzekutivi. “Pavarësia financiare duhet kuptuar si një financim i tillë i organeve dhe institucioneve kushtetuese, i cili duhet t’u mundësojë atyre të ushtrojnë normalisht veprimtarinë për përmbushjen e funksioneve që Kushtetuta u ka ngarkuar, pa ndërhyrjen ose ndikimin e qeverisë, të politikës ose të faktorëve të tjerë të jashtëm në këtë veprimtari, gjë që do të cenonte rëndë ushtrimin e kompetencave të tyre” (*shih vendimin nr.19, datë 3.5.2007*). Në këtë mënyrë, parimi i ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve mund të gjejë realisht zbatim. Duke i pajisur organet që administrojnë drejtësinë me garanci të përshtatshme që lidhen me pavarësinë financiare, nga njëra anë minimizohet rreziku i vënies së gjyqësorit nën ndikimin e pushteteve të tjera dhe, nga ana tjetër, u jepet gjyqtarëve një ndjenjë e nevojshme dinjiteti dhe krenarie për profesionin që ushtrojnë.

25. Gjykata çmon se përgjegjësia për buxhetin passjell kompetenca të mëtejshme, pasi buxheti përmban një numër të caktuar të kategorive të shpenzimeve, si për shembull për punonjësit e

administratës, investimet, shpenzimet operative etj. Koncepti i sovranitetit në lidhje me administrimin e buxhetit do të thotë që institucioni që administron buxhetin është i lirë, në respekt të ligjit, të përcaktojë apo ripërcaktojë fondet buxhetore midis këtyre kategorive. Përgjegjësia për buxhetin është e lidhur gjithashtu edhe me kompetenca administrative, të cilat përfshijnë jo vetëm fuqinë për të emëruar dhe shkarkuar personelin, por edhe kompetencën për të lidhur kontrata, për të realizuar blerje, si dhe kompetenca të tjera. Nga ana tjetër, koncepti i pavarësisë financiare dhe i autonomisë buxhetore kërkon që organeve të pushtetit gjyqësor dhe Gjykatës Kushtetuese, si organe kushtetuese që qëndrojnë përkrah ekzekutivit dhe legjislativit, duhet t'u merret mendim, kur për arsye të jashtëzakonshme, mund të ketë shkurtime apo bllokime të fondeve që përbëjnë buxhetin e tyre. Gjykata thekson se edhe në raste të kësaj natyre, në respekt të standardit kushtetues të *administrimit vetë të buxhetit të tyre*, ndërhyrja e ligjvënësit apo ekzekutivit për të ulur buxhetin gjyqësor, qoftë dhe si një përpjekje për të shmangur deficitin buxhetor, do të konsiderohej e pajustifikuar, pa një konsultim me vetë gjyqësorin.

26. Në kuadrin e parimit të kontrollit dhe balancës ndërmjet pushteteve, Gjykata rithekson se pavarësia e gjyqësorit nuk mund të kuptohet pa vetëqeverisjen e tij, brenda së cilës përfshihet edhe organizimi i punës në gjykatë dhe ushtrimi i veprimtarisë së trupave gjyqësore. Për këtë arsye, Kushtetuta, në nenin 144 të saj, ka sanksionuar të drejtën e gjykatave për të pasur një buxhet të veçantë dhe, ajo që është më thelbësore, për ta administruar vetë këtë buxhet. Një rregullim i tillë kushtetues, nga njëra anë, u ka njohur gjykatave një lloj autonomie në mundësinë për të propozuar buxhetin e tyre sipas ligjit por, nga ana tjetër, ka sanksionuar një pavarësi financiare në drejtim të administrimit të këtij buxheti. Janë pikërisht aspektet e pavarësisë financiare, të cilat lidhen me konceptet e sipërcituara për *autonominë buxhetore*, ato që nuk lejojnë, nga pikëpamja kushtetuese, ndërhyrjen e pushteteve të tjera në administrimin e buxhetit të gjyqësorit.

27. Rregullimi i prezantuar nga ligji nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”, duke përfshirë në kategorinë e “funksionarëve publikë” edhe gjyqtarët, ka ndërprerë një zë të veçantë në buxhetin e institucioneve gjyqësore dhe pikërisht atë që lidhet me shërbimin e transportit për gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, të Gjykatës së Lartë dhe kryetarët e gjykatave të apelit dhe të shkallës së parë. Mbi bazën e këtij rregullimi ligjor është nxjerrë vendimi i Këshillit të Ministrave nr.1139, datë 24.11.2009 “Për caktimin e numrit të automjeteve dhe të shoferëve në dispozicion të ministrave dhe të institucioneve qendrore.”

Nëpërmjet këtij vendimi, Këshilli i Ministrave ka përcaktuar numrin e përgjithshëm të automjeteve dhe të shoferëve që do të jenë në dispozicion të tyre, duke ndërhyrë në këtë mënyrë në strukturën e institucioneve, ç'ka cenon në të njëjtën kohë standardin kushtetues të administrimit të buxhetit nga vetë gjykatat. Përmes ligjit objekt shqyrtimi dhe aktit nënligjor që ka dalë në zbatim të tij, të cilët në mënyrë të drejtpërdrejtë kanë prekur të drejtën e administrimit të buxhetit, që sipas Kushtetutës bëhet nga vet gjykatat, ligjvënësi dhe ekzekutivi i kanë trajtuar gjykatat dhe gjyqtarët, efektivisht, si të ishin pjesë e administratës shtetërore. Kjo mënyrë veprimi, në vlerësimin e Gjykatës, është një ndërhyrje e pajustifikuar në pushtetin gjyqësor që për rrjedhojë ka sjellë dhe cenimin e pavarësisë së këtij pushteti.

28. Sipas Kushtetutës, përcaktimi i politikave shtetërore dhe nismave ligjvënëse i përket ekzekutivit dhe legjislativit, pa cenuar thelbin e shtetit të së drejtës dhe pavarësinë e pushtetit gjyqësor. Ndjekja e një procedure të tillë me strukturat përfaqësuese të gjyqësorit apo me organizatat profesionale të gjyqtarëve, “*në vendimmarrjet lidhur me administrimin e gjykatave, në përcaktimin e mjeteve të tyre buxhetore, si dhe në alokimin e këtyre mjeteve për gjykatat në nivel kombëtar dhe rajonal*” është një standard i gjithëpranuar edhe në aktet ndërkombëtare (*Shih Kartën Evropiane mbi Statusin e Gjyqtarëve*). Në kuptim të parimeve kushtetuese dhe të këtyre standardeve ndërkombëtare, Gjykata vlerëson se nisma ligjvënëse, përderisa lidhej në mënyrë të drejtpërdrejtë me çështje të pavarësisë organizative, funksionale dhe, në veçanti, asaj financiare të organeve gjyqësore, nuk mund të mos i nënshtrohej konsultimeve të domosdoshme dhe efektive me institucionet e gjyqësorit.

29. Mbi këtë analizë kushtetuese, që lidhet me pavarësinë e gjyqësorit dhe në veçanti me standardin kushtetues të administrimit nga vetë gjykatat të buxhetit të veçantë të tyre, Gjykata konkludon se, nëpërmjet rregullimeve ligjore të sipërcituara, ligjvënësi ka ndërhyrë në mënyrë të pajustifikuar në kompetencat e një pushteti tjetër, duke cenuar nenin 144 të Kushtetutës.

30. Në këtë kontekst dhe duke u mbështetur në nenin 48 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, Gjykata vëren lidhjen *sine qua non* ndërmjet ligjit, objekt shqyrtimi, dhe vendimit të Këshillit të Ministrave nr.1139, datë 24.11.2009 “Për caktimin e numrit të automjeteve dhe të shoferëve në dispozicion të ministrive dhe të institucioneve qendrore”, i cili ka dalë në zbatim të tij. Përderisa baza ligjore mbi të cilën Këshilli i Ministrave ka marrë autorizimin për nxjerrjen e këtij akti nënligjor konsiderohet si antikushtetuese, Gjykata konkludon për papajtueshmërinë me Kushtetutën edhe të vendimit të sipërcituar të Këshillit të Ministrave, vetëm për sa përfshin në fushën e zbatimit të tij Gjykatën Kushtetuese dhe Zyrën e Administrimit të Buxhetit Gjyqësor. Gjykata vlerëson se dispozita të veçanta të këtyre dy akteve normative vijnë ndesh me nenet 7 dhe 144 të Kushtetutës, që sanksionojnë standardin kushtetues të administrimit të buxhetit nga vetë gjykatat dhe me parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve.

31. Gjithashtu, në vijim të arsyetimit të mësimërm, por edhe të pretendimeve të tjera të parashtruara nga kërkuesi, Gjykata vë në dukje se pavarësia e gjyqësorit, si një ndër vlerat demokratike mbi të cilat ndërtohet një shtet i së drejtës, përfshin një gamë të gjerë aspektesh, të cilat, të marra së bashku, krijojnë kushtet e nevojshme që gjykatat të përmbushin rolin dhe detyrat e tyre, veçanërisht në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Një pjesë e këtyre aspekteve pranohet se janë të natyrës financiare, por Gjykata vlerëson se aspekte të tilla, si përcaktimi i numrit të automjeteve dhe shoferëve, targimi i posaçëm e i dallueshëm (targat “Z”), statusi protokollar, pasaportat diplomatike dhe të tjera elemente garantuese që bashkëshoqërojnë tashmë prej vitesh një numër të caktuar gjyqtarësh për shkak të detyrës, janë në funksion të respektimit të standardeve kushtetuese të pavarësisë institucionale, të paprekshmërisë së strukturës dhe të mënyrës së administrimit të buxhetit të këtyre institucioneve të pavarura kushtetuese. Për rrjedhojë, përderisa ndërhyrja e ligjvënësit dhe e ekzekutivit nëpërmjet normave juridike që kanë nxjerrë konsiderohet në shkelje të nenit 7 dhe 144 të Kushtetutës, Gjykata e vlerëson të nevojshme që të shpallë antikushtetutshmërinë e këtyre normave juridike, objekt shqyrtimi, duke u bazuar vetëm në argumentin për cenimin e parimit të pavarësisë së gjyqësorit dhe të administrimit të buxhetit nga vetë gjykatat.

32. Nga sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se dispozitat ligjore, objekt shqyrtimi, kanë cenuar parimin e ndarjes dhe të balancimit ndërmjet pushteteve e, në veçanti, parimin e pavarësisë së gjyqësorit, parashikuar nga nenet 7, 144 dhe 145 të Kushtetutës. Për rrjedhojë, kërkesa e paraqitur nga Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronjat “a” dhe “c”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 49, 50, 51 dhe 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Shfuqizimin si antikushtetues të pikës 1 dhe 2 të nenit 2, nenin 3, nenin 4 dhe nenin 6 të ligjit nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”, për sa përfshijnë në fushën e zbatimit të tyre gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese, gjyqtarët e Gjykatës së Lartë, Kryetarin e Gjykatës së Shkallës së Parë dhe Kryetarin e Gjykatës së Apelit.

2. Shfuqizimin si antikushtetues të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.1139, datë 24.11.2009 “Për caktimin e numrit të automjeteve dhe të shoferëve në dispozicion të ministrive dhe të institucioneve qendrore,” për sa përfshin në fushën e zbatimit të tij Gjykatën Kushtetuese dhe Zyrën e Administrimit të Buxhetit Gjyqësor.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Kujtim Puto, Fehmi Abdiu, Petrit Plloçi, Sokol Sadushi, Admir Thanza, Sokol Berberi.

Anëtarë kundër: Vladimir Kristo (kryetar), Xhezair Zaganjori.

Pjesërisht kundër: Vitore Tusha.

MENDIM I PAKICËS

Jemi kundër vendimit të shumicës për këto arsye:

I. Lidhur me legjitimitimin e kërkesit, Unionit të Gjyqtarëve të Shqipërisë

1. Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë, në kërkesën e vet, ka argumentuar ndër të tjera se ligji objekt shqyrtimi cenon veç pavarësisë të gjyqtarëve të juridiksionit të zakonshëm edhe pavarësinë e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, e cila, sipas dispozitave të Kushtetutës, gëzon cilësinë e një gjykate që organizohet në mënyrë të pavarur për ushtrimin e juridiksionit të gjykimit kushtetues.

2. Shumica, duke legjitimuar kërkesin që të iniciojë një gjykim kushtetues edhe në mbrojtje të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, ka vepruar në kundërshtim jo vetëm me nenin 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, por edhe me vetë jurisprudencën e Gjykatës Kushtetuese.

3. Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë është një shoqatë e cila në cilësinë e “organizatave të tjera” që përmend dispozita e mësipërme, bën pjesë në rrethin e subjekteve që ushtrojnë në mënyrë të kufizuar të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Ky qëndrim i shumicës konfirmohet edhe nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese (*shih vendimin nr.35, datë 10.10.2007*).

4. Megjithatë shumica i referohet në vendim nenit 1 të statutit të shoqatës, si dhe vendimit për regjistrimin e saj, në të cilin thuhet se anëtarët e shoqatës janë gjyqtarë të të gjitha shkallëve të gjyqësorit të juridiksionit të zakonshëm, ajo përpiqet të argumentojë se në rrethin e subjekteve, interesat e të cilëve mbron kjo shoqatë, përfshihen edhe gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese. Duke vepruar në këtë mënyrë shumica gabon si nga pikëpamja “de jure”, ashtu dhe “de facto”.

5. Gjykata Kushtetuese në Republikën e Shqipërisë, “de jure” është konceptuar sipas Kushtetutës si një organ i pavarur, jashtë sistemit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm që ndryshon në mënyrë thelbësore nga këto të fundit në objektin e veprimtarisë. Sipas nenit 124 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese garanton respektimin e Kushtetutës dhe bën interpretimin përfundimtar të saj dhe në këtë kuptim ajo nuk është pjesë e pushtetit gjyqësor i cili, po sipas Kushtetutës, ushtrohet vetëm nga Gjykata e Lartë, si dhe nga gjykatat e apelit e gjykatat e shkallës së parë (shih nenin 135 të Kushtetutës). Arsyetimet e shumicës (shih faqen 8 të vendimit) se Gjykata Kushtetuese është quajtur nga Kushtetuta “gjykatë” dhe si e tillë nuk mund të konsiderohet nga subjektet e interesuara si një institucion jo gjyqësor, janë të natyrës formale dhe nuk kanë të bëjnë me thelbin e problemit. Edhe në rastet kur kjo Gjykatë shqyrton kërkesat e individëve të cilët i drejtohen asaj, pasi të kenë shterur të gjitha mjetet e ankimit në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, ajo në asnjë rast nuk është kompetente të shqyrtojë zgjidhjen e çështjes në themel, por vetëm aspekte të respektimit të të drejtave themelore të individit, shkelja e të cilave e bën procesin gjyqësor të parregullt.

6. “De facto”, Unionit të Gjyqtarëve si shoqatë e cila bashkon vullnetarisht gjyqtarët shqiptarë, deri më sot nuk i është bashkuar asnjë gjyqtar kushtetues, kjo edhe për faktin se kjo shoqatë është krijuar dhe njohur si e tillë vetëm për të mbrojtur interesat e gjyqtarëve “të të gjitha shkallëve të juridiksionit të zakonshëm”. Në këto kushte, Unioni nuk mund të legjitimohet për të mbrojtur interesat e personave që sipas statutit nuk bëjnë pjesë në anëtarësinë e saj.

7. Çdo lloj interpretimi i zgjeruar që mund t’i bëhet çështjes të legjitimitetit të subjekteve të ndryshme për të iniciuar një gjykim kushtetues, si në rastin në fjalë, mbart rrezikun e vënies në lëvizje të kësaj Gjykate edhe kryesisht, një tagër ky që nuk i është dhënë nga Kushtetuta në asnjë nga dispozitat e saj.

II. Lidhur me themelin e kërkesës

1. Shumica argumenton se ligji objekt shqyrtimi cenon pavarësinë e gjyqësorit, e cila ndër të

tjera përfshin edhe pavarësinë financiare. Duke iu referuar vendimit nr.19, datë 3.5.2007 të kësaj Gjykate, shumica shprehet se “pavarësia financiare duhet kuptuar si një financim i tillë i organeve dhe institucioneve kushtetuese, i cili duhet t’u mundësojë atyre të ushtrojnë normalisht veprimtarinë për përmbushjen e funksioneve që Kushtetuta u ka ngarkuar pa ndërhyrjen e qeverisë, të politikës ose faktorëve të tjerë të jashtëm në këtë veprimtari, gjë që do të cenonte rëndë ushtrimin e kompetencave të tyre”. Dhe më poshtë shumica argumenton se duke i pajisur organet që administrojnë drejtësinë me garanci të përshtatshme që lidhen me pavarësinë financiare, nga njëra anë minimizohet rreziku i vënies së gjyqësorit nën ndikimin e pushteteve të tjera dhe, nga ana tjetër, u jepet gjyqtarëve një ndjenjë e nevojshme dinjiteti dhe krenarie për profesionin që ushtrojnë.

2. Mendojmë se argumentet e sipërpërmendura janë të pamjaftueshme për të arritur në përfundimin se pika 1 dhe 2 të nenit 2, neni 3, neni 4 dhe neni 6 të ligjit nr.10 160, datë 15.10.2009 “Për rregullimin e shërbimit të transportit për funksionarët publikë dhe nëpunësit civilë”, si dhe vendimi përkatës i qeverisë janë të papajtueshme me nenin 7 dhe 144 të Kushtetutës.

3. Megjithëse jemi dakord me vlerësimin e shumicës se nisma ligjore në fjalë kërkonte domosdoshmërisht konsultimin me institucionet e gjyqësorit, ky fakt është i pamjaftueshëm për të shpallur ligjin objekt shqyrtimi si të papajtueshëm me Kushtetutën.

4. Automjetet, në vetvete, përbëjnë një bonus të cilin e kanë gëzuar gjyqtarët kushtetues, të Gjykatës së Lartë dhe një pjesë e drejtuesve të institucioneve gjyqësore, që nuk kanë asnjë lidhje me pavarësinë financiare të këtyre institucioneve dhe aq më pak me pavarësinë funksionale, të tilla që mund të ndikojnë sadopak në ushtrimin në mënyrë të pavarur të kompetencave nga ana e tyre. Për më tepër përfitimi i këtij lloj bonusi është vazhdimi i një praktike të trashëguar por të pambështetur në ligj. Edhe në rast se bonusi në fjalë apo dhe të tjera të ngjashme me të, do të kishin një rregullim ligjor, në çdo rast do të kishte vend për subjektivizëm në dhënien e tyre. Heqja e tyre dhe zëvendësimi me një nivel trajtimi adekuat siç ka tentuar të bëjë ligjvënësi, do të ishte rruga më e mirë për mbrojtjen e dinjitetit dhe forcimin e pavarësisë të gjyqtarëve.

Anëtarë: Vladimir Kristo (kryetar), Xhezair Zaganjori

MENDIM I PAKICËS

Jam kundër vendimit të shumicës lidhur me legjitimitimin e kërkuarit, Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë, për shfuqizimin e dispozitave të ligjit objekt shqyrtimi që kanë të bëjnë me gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese.

Unioni i Gjyqtarëve ka pretenduar se disa nga normat e kundërshtuara cenojnë pavarësinë e Gjykatës Kushtetuese, gjë që passjell cenimin edhe të pavarësisë së pushtetit gjyqësor.

Në funksion të legjitimitimit *ratione personae*, Gjykata ka konsoliduar qëndrimin e saj lidhur me rrethin e subjekteve që përfshihen në “... organizata të tjera” të parashikuara në nenin 134, pika 1, shkronja “f” të Kushtetutës. Në vështrim të nenit 134, pika 2, të Kushtetutës, shoqatat (organizata të tjera) janë subjekte që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për të iniciuar gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në këtë kuptim, ato duhet të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë midis misionit për të cilin janë krijuar apo veprimtarisë që ato kryejnë dhe pasojave që rrjedhin nga dispozitat, që kërkojnë të shpallen si të papajtueshme me Kushtetutën (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.9, datë 19.03.2008; nr.17, datë 25.7.2008; nr.31. datë 2.12.2009*).

Unioni është person juridik (shoqatë) i regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimin nr.2171, datë 4.2.2008, misioni dhe qëllimi i veprimtarisë të së cilit është, ndër të tjera: “*të forcojë pavarësinë e pushtetit gjyqësor dhe përsosjen e konsolidimit e pozitës së balancuar të pushtetit gjyqësor në raport me pushtetin legjislativ dhe atë ekzekutiv dhe të ndihmojë në mbrojtjen e interesave profesionale, intelektuale, etike, shoqërore dhe materiale të gjyqtarëve*.”. Kërkuari ka iniciuar një gjykim të kontrollit abstrakt, prandaj në vështrim të kërkesave të nenit 134, pika 2, për t’u legjitimuar *ratione materiae*, Unioni ka detyrimin të provojë interesin e tij, pra lidhjen e domosdoshme që duhet të ekzistojë ndërmjet misionit të tij dhe pasojave të zbatimit të normave objekt

kundërshtimi që sjellin pasoja për gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese.

Jam e mendimit se në përputhje me standardet e kësaj Gjykate, kërkuesi nuk justifikon interesin e tij për arsyet e mëposhtme. Gjykata Kushtetuese parashikohet nga Kushtetuta si organ kushtetues, kjo për shkak të funksioneve që ushtron dhe pozicionit të pavarur në raport me organet e tjera. Kushtetuta në pjesën e VIII (nenet 124-134) ka parashikuar mënyrën e formimit, funksionimit dhe raportet e pavarësisë së Gjykatës Kushtetuese me pushtetet e tjera. Duke qenë një organ kushtetues i pavarur, Gjykata Kushtetuese nuk është përfshirë në sistemin e gjykatave të zakonshme, të cilat në vetvete përfaqësojnë një tjetër pushtet të pavarur, pikërisht pushtetin gjyqësor. Neni 124 i Kushtetutës, i njeh Gjykatës Kushtetuese kompetencën ekskluzive të garantojë respektimin e Kushtetutës dhe të bëjë interpretimin përfundimtar të saj. Kjo kompetencë ushtrohet nga Gjykata Kushtetuese në raport me të gjitha aktet e nxjerra nga pushtetet e tjera, pa u kufizuar vetëm në vendimet e gjykatave të zakonshme. Emërtimi “gjykatë” nuk e bën Gjykatën Kushtetuese pjesë të sistemit gjyqësor. Çdo lloj interpretimi i zgjeruar që mund t’i bëhet çështjes të legjitimitetit të kërkuesit nuk justifikon lidhjen e domosdoshme midis misionit të Unionit dhe normave të ligjit të kundërshtuar që kanë të bëjnë me një organ kushtetues të pavarur që nuk është pjesë e pushtetit gjyqësor.

Për këtë arsye, mendoj se, mbështetur në nenin 134, pika 1 germa “f” dhe 134, pika 2, Unioni nuk legjitimohet të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë së normave të ligjit që kanë lidhje me gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese.

Anëtare: Vitore Tusha